

پاییز

چه کم از بهار دارد؟

محمد رضا سنگری

می‌تواند وجودی برتر و بهتر از کتاب را لمس نماید؟ پاییز آغوش بازی برای کتاب و مدرسه است؛ درهای مدارس به تبسم گشوده می‌شود، کتاب چشم‌درچشم دانش‌آموز و دانشجو و طلبه لبخند می‌زند. کوچه‌ها به صدای گام کودکان و نوجوانان، که صبحگاهان، شاداب و شگفته به سمت مدرسه می‌روند، گوش می‌سپارد و همه چیز، در همه‌گاه، بوی دانش و تعلیم

و تعلم می‌دهد.

پاییز با «مهر» آغاز می‌شود و مهر یعنی خورشید، و خورشید نماد نور و روشنی و گرما و زندگی است. «مهر» به معنای محبت و مودت و دوستی و رأفت و شادمانی نیز هست. طلیعه پاییز، افشاندن نور علم و مهربانی به ذهن و ضمیر و جان انسان‌هاست.

امسال، ۲۲ مهرماه روز اخلاق و مهرورزی، روز ولادت پیام‌آور مهربانی و رحمت - رسول اکرم (ص) و همزمان روز ولادت امام جعفر صادق (ع) نیز هست؛ و چه همخوانی مبارکی این روز با دو عنصر «مهربانی و علم» دارد، مهر نبوی و علم صادقی، رحمت پیامبر (ص) و معرفت جعفر (ع).

پاییز، یادآور شروع دفاع هشت‌ساله و حماسه پاکبازی‌ها، فداکاری‌ها، ایثارها و جان‌نثاری نسلی از غیور مردان و صبور زنانی است که با همه «نداشتن‌ها»، شگفتی قرن را رقم زدند و خود شناسنامه عزت و عظمت و حریت نسل انقلاب اسلامی شدند. ایستادن و شکیب‌ورزیدن در مقابل ائتلاف شوم بیش از ۳۴ دولت.

روایت ملتی است که تاب آوردن را از عاشورا آموخته بود و بی‌آنکه حتی یک وجب از خاک خویش را از دست بدهد، هیمنه دروغین شیاطین را در هم شکست و الگو و سرمشقی درخشان برای جامعه‌ها و ملت‌های بیدارزده آفرید. آن‌سان که امروز هر جا طوفانی بیدادشکن می‌وزد به انقلاب اسلامی ایران منتسب می‌شود.

پاییز فصل بزرگی است، فصل بزرگ‌هاست، فصل باور و باروری، فصل زیبایی و رسایی و والایی است. به پاییز سلام باید داد و خوشامد باید گفت. به پاییز و به همه آنان که زیبایی‌های پاییز را پاس می‌دارند، سلام می‌کنیم و خدا را بر این، سپاس می‌گزاریم.

اتهام‌های ناروا به پدیده‌های هستی یکی از خیانت‌ها و دروغ‌های رایج بشری است. انسان روباه را متهم به حيله‌گری و فریب‌کاری، گاو را متهم به بلاهت، درازگوش را متهم به نفهمی، گرگ را به درندگی و جانورانی دیگر را به صفات دیگری متهم کرده و هیچ حیوانی و موجودی از این تیغ اتهام او جان سالم به در نبرده است.

حتی اتهام متوجه فصل‌ها نیز شده است؛ هر چند بهار جان سالم به در برده، اما زمستان مظهر فسردگی و خاموشی و رخوت، پاییز نماد پژمردگی و زردی و بی‌برگی و تابستان به سوزندگی و آتش‌خیزی و جهنم‌گونگی متهم شده است. آیا این نسبت دادن ویژگی‌های ما انسان‌ها به طبیعت و موجودات و فصل‌ها نوعی ستم آشکار به هستی نیست؟

کاش این موجودات و پدیده‌ها می‌توانستند از خود دفاع کنند - که بی‌تردید در قیامت شکوه و شکایت و گله خواهند داشت - تا معلوم شود دامنه بیداد انسان تا کجاها گسترده و دامن گشوده است.

همین پاییز که همواره تصویری زردگونه، اندوه‌بار و هم‌رنگ مرگ از آن ترسیم می‌کنند و بدترین موسیقی فصل - خش‌خش برگ‌ها - را به آن نسبت می‌دهند، اگر خوب بنگریم و ژرف‌تر مرور کنیم فصلی شکوهمند و جمیل و جلیل است که دست هنرمند آفریدگار آن را رقم زده است.

تنوع رنگ‌ها و جلوه‌های طبیعت در این فصل چه کم از بهار دارد؟ نغمه دلنواز رعد و برق، ترنم شیرین باران، هجرت پرندگان، حتی خواب نرم درختان برای باروری و شکفتن پسین، روایت فصل زیبایی است که دریغاً نامش - خزان و پاییز - تداعی معنا و مفهوم دیگری در ذهن‌ها می‌شود. حماسه عاشورا، زیباترین واقعه تاریخ - به تعبیر زینب کبری (س) - در پاییز رخ داده است. آبروی تاریخ، عاشوراست و عاشورا با محاسبه سال شمسی در ۲۱ مهرماه بوده است.

ماه مهر، فصل جاری شدن لبخندها و زمزمه‌های جان‌پرور مدرسه در پاییز است. کدام ساز می‌تواند، تارجان را بهتر از نغمه زنگ مدرسه به ارتعاش درآورد؟ کدام زمزمه می‌تواند، فراتر از زمزمه معلمان، به قلب‌ها و اندیشه‌ها بال پرواز بخشد؟ کدام دست

کدام ساز
می‌تواند، تارجان
را بهتر از نغمه
زنگ مدرسه
به ارتعاش
درآورد؟ کدام
زمزمه می‌تواند،
فراتر از زمزمه
معلمان، به
قلب‌ها و
اندیشه‌ها بال
پرواز بخشد؟